

LDC là một khái niệm mới xuất hiện vào những năm 80 của thế kỷ này cùng với khái niệm NIC (New Industrial Countries: các nước công nghiệp mới) do có sự phân hoá trong quá trình phát triển sản xuất của một tập hợp khổng lồ (hơn 170 nước) mà vào những năm 60-70 vẫn được gọi chung là *các nước đang phát triển* (đang từ nông nghiệp lạc hậu tiến lên trên con đường công nghiệp hoá). Trong quá trình tiến lên này, do những hoàn cảnh địa lý lịch sử xã hội khác nhau, một số nước bứt lên phía trước, trở thành NIC (Nam Triều Tiên, Hồng Kông, Đài Loan, Singapore,...), một số nước khác rớt lại phía sau và hình thành nhóm LDC.

Vào những năm đầu thập niên 80, khái niệm này chưa rõ ràng lắm và đôi khi người ta còn dùng để chỉ chung tất cả những nước đang phát triển. Các tiêu thức để xếp loại cũng khác nhau, chủ yếu dựa vào những khó khăn và khốn khổ của các quốc gia.

Năm 1985, dựa vào nghĩa hẹp nhất của khái niệm LDC, theo Liên Hiệp Quốc (LHQ), người ta đã liệt kê được từ 31 đến 36 nước LDC, căn cứ vào ba tiêu thức sau đây: (1)

1. Tổng sản phẩm nội địa (GDP) hoặc tổng sản phẩm quốc gia (GNP) không cho phép có thu nhập hàng năm bình quân theo đầu người vượt quá 330 USD;

2. Tổng số người biết chữ ở tuổi trưởng thành dưới 80%;

3. Các ngành công nghiệp chế biến chiếm dưới 10% GDP.

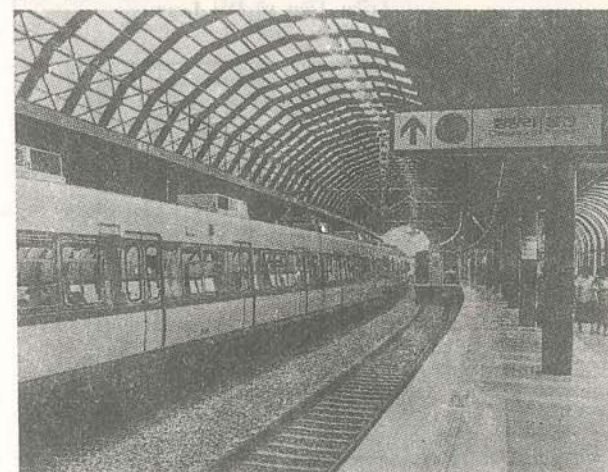
Đến năm 1990, cũng theo thống kê LHQ, có 42 nước nằm trong nhóm LDC với tổng số dân 340 triệu người (2). Phần lớn các nước này nằm ở khu vực Châu Phi (28 nước), Châu Á (10 nước), còn ở Châu Úc Đại dương có 3 nước và Châu Mỹ chỉ có 1 nước.

Các tiêu thức xếp loại ở trên đã cho ta thấy những đặc trưng kinh tế-xã hội chủ yếu của nhóm LDC. Tuy nhiên, các nước trong nhóm LDC còn có những đặc trưng đáng chú ý nữa là: các nước này

LDC (THE LEAST DEVELOPED COUNTRIES) LÀ NHỮNG NƯỚC CHẬM PHÁT TRIỂN NHẤT TRÊN THẾ GIỚI HIỆN NAY. DỰA VÀO ĐÂU ĐỂ XẾP LOẠI CÁC QUỐC GIA NÀY? VÌ SAO VIỆT NAM KHÔNG NẸM TRONG NHÓM LDC?

LDC: NHỮNG ĐẶC TRƯNG KINH TẾ XÃ HỘI CHỦ YẾU

VĂN THÁI

không lọt vào các tiêu thức sau: tỉ lệ dân số biết chữ (từ 10 tuổi trở lên) theo kết quả điều tra 1989 đạt 88% và tỉ trọng các ngành công nghiệp chế biến trong cơ cấu TSP xã hội của nước ta đã vượt quá 10%. Việt Nam đang còn nghèo trong hiện tại, mức sống và thu nhập của người dân còn thấp; đó đây, đôi khi còn nạn đói. Nhưng đất nước Việt Nam không nghèo trong tiềm năng phát triển và đang có nhiều sức hấp dẫn đối với các nguồn đầu tư quốc tế. Nợ nước ngoài của Việt Nam đã vượt quá quy mô Tổng sản phẩm quốc dân hàng năm (15 tỉ USD), thuộc loại "nợ khó trả", nhưng chưa "hết khả năng chi trả" như một số nước LDC mà quy mô nợ nước ngoài lớn gấp 4-5 lần quy mô GNP (Daia, Dambila...). Đó là những lý do chính yếu, nhưng cũng không loại trừ lý do chính trị (ảnh hưởng chính sách cấm vận của Mỹ đối với Việt Nam) trong việc xếp loại!

Chúng ta không "sĩ diện quốc gia" một cách hão huyền nếu thấy Việt Nam trong danh sách LDC, nhưng cũng chẳng nên "băn khoăn tiếc rẻ" (!) khi thấy Việt Nam không nằm trong nhóm LDC!

VĂN THÁI

(1) Xem Les pays en développement face au XXe siècle, Y. Trortignon - Dunod, Paris, 1987.

(2) 42 LDC: Châu Phi (28): Bénin, Bôtswana, Bôckina Faxô, Burundi, Cap Ve, Côrômô, Daia, Dibutí, Êthiôpi, Dambila, Gambia, Ghinê, Ghinê Bítaxo, Ghinê xích đạo, Lêxôthô, Malaui, Mali, Môritani, Príncipe, Ruanda, Sát, Tandania, Tôgô, Uganda, Trung Phi, Xiêra Lêon, Xômali; Châu Á (10): Apganixtan, Bangladet, Lào, Maldiv, Miến Điện, Nêpan, Xrilanca, Pakixtan, Yêmen (Nam và Bắc), Butan, Châu Úc (3): Kiribati, Tuvalie, Vanuatu; Châu Mĩ: Haiti.

không chỉ nghèo trong hiện tại mà còn *nghèo cả trong tiềm năng phát triển*, làm ngai ngại các nguồn đầu tư nước ngoài và ngày càng phụ thuộc nặng nề vào sự giúp đỡ từ bên ngoài; nợ nần chồng chất mà việc chi trả sẽ tiếp tục làm tan biến các nguồn tài nguyên còn có qua xuất khẩu. Đó là những nước nghèo nhất thế giới, thường xuyên thiếu đói và phải nhận trợ cấp quốc tế. Vào cuối thập niên 80, bình quân GNP theo đầu người của LDC vẫn còn nằm dưới mức 400 USD/người.

Qua những tiêu thức và

đặc trưng kinh tế xã hội chủ yếu về nhóm LDC kể trên, ta hiểu được phần nào lý do vì sao Việt Nam không được xếp trong nhóm LDC. Việc xếp loại LDC không phải chỉ để "ngiên cứu" mà nhằm giúp LHQ kêu gọi và phân phối quỹ cứu trợ quốc tế: những nước nằm trong nhóm LDC hàng năm sẽ nhận được một khoản viện trợ (không hoàn lại) nhất định. Vì vậy, việc lựa chọn, xếp loại các quốc gia vào nhóm LDC cũng được các chuyên viên LHQ xem xét cẩn thận. Việt Nam "lọt" vào tiêu thức thứ nhất nhưng

PHÁT TRIỂN KINH TẾ 25